

A Korrupció Érzékelési Index új eredményeinek és a Fekete Könyv II. című kötetnek a bemutatása

Online előadás a Közép-európai Egyetemről
Budapest, 2022. január 25.

Dr. Martin József Péter
Transparency International Magyarország

Korrupció érzékelési index (CPI) 2021-ben

- 180 országot rangsorol
- A gazdaság, a társadalom, illetve az állami intézményrendszer korrupciós fertőzöttsége alapján méri a *közszektor* korrupcióját
- A TI berlini kutatói készítették
- 12 nemzetközi intézmény 13 kutatására támaszkodva, szakértők és üzletemberek megkérdezésén alapul
- 0-tól 100-ig terjedő skála
  - 0 = nagyon fertőzött korrupcióval
  - 100 = egyáltalán nem korrump
- Magyarországot 10 különböző alindex alapján vizsgálták

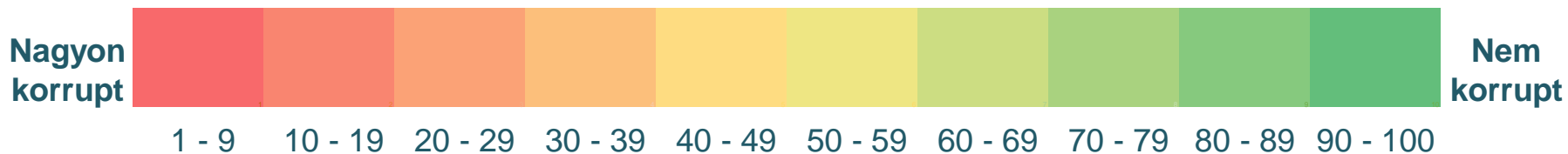

Eredmények – CPI 2021

Korrupció Érzékelési Index, 2021: az élmezőny

A CPI élmezőnyében lévő országokban részrehajlásmentesen működik az államhatalom, a kormányok tiszteletben tartják a jogállamiság normáit és a tevékenységükkel általában véve is a közjó előmozdítását szolgálják.

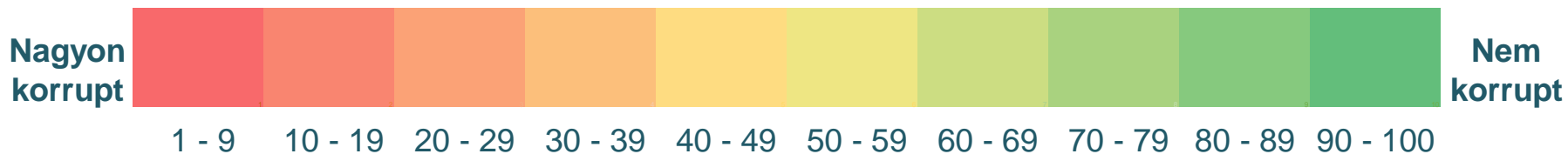
Helyezés	Ország	Pontszám
1.	Dánia	88
1.	Finnország	88
1.	Új-Zéland	88
4.	Norvégia	85
4.	Svédország	85
4.	Szingapúr	85
7.	Svájc	84

Korrupció Érzékelési Index, 2021: G7-csoport

A világgazdaságban meghatározó súlyú G7-csoport korrupciós kitétsége inkább alacsony (kivéve Olaszországot, valamint a Donald Trump elnöksége alatt nagy esést produkáló Egyesült Államokat)

Helyezés	Ország	Pontszám
10.	Németország	80
11.	Egyesült Királyság	78
13.	Kanada	74
18.	Japán	73
22.	Franciaország	71
27.	USA	67
42.	Olaszország	56

Korrupció Érzékelési Index, 2021: sereghajtók

Az utolsó helyen évek óta ugyanazok az országok találhatóak. Ezekben az államokban diktatúra vagy anarchia van, ahol a hatalomnak nem célja a közjó előmozdítása, miközben a korrupció megfékezhetetlen.

Helyezés	Ország	Pontszám
172.	Líbia	17
174.	Afganisztán	16
174.	Észak-Korea	16
174.	Jemen	16
177.	Venezuela	14
178.	Szomália	13
178.	Szíria	13
180.	Dél-Szudán	11

Nagyon
korrupt

1 - 9   10 - 19   20 - 29   30 - 39   40 - 49   50 - 59   60 - 69   70 - 79   80 - 89   90 - 100

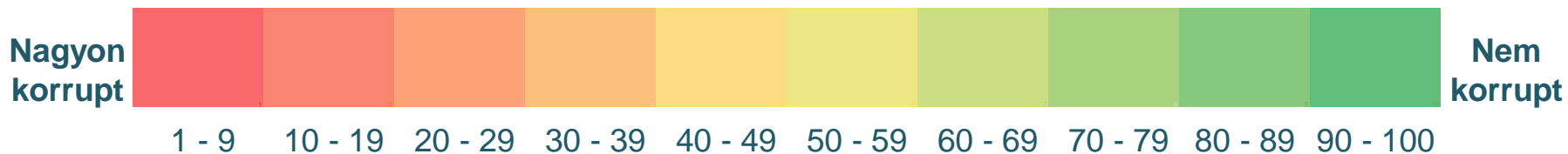
Nem
korrupt

De hol áll Magyarország?

Magyarország helyzete a világban: közepes korrupciós fertőzöttség

Helyezés	Ország	Pontszám
73.	Ghána	43
73.	Magyarország	43
73.	Kuvait	43
73.	Szenegál	43
73.	Salamon-szigetek	43

Európai Unió: Magyarország harmadjára is az utolsó előtti helyen (2021)

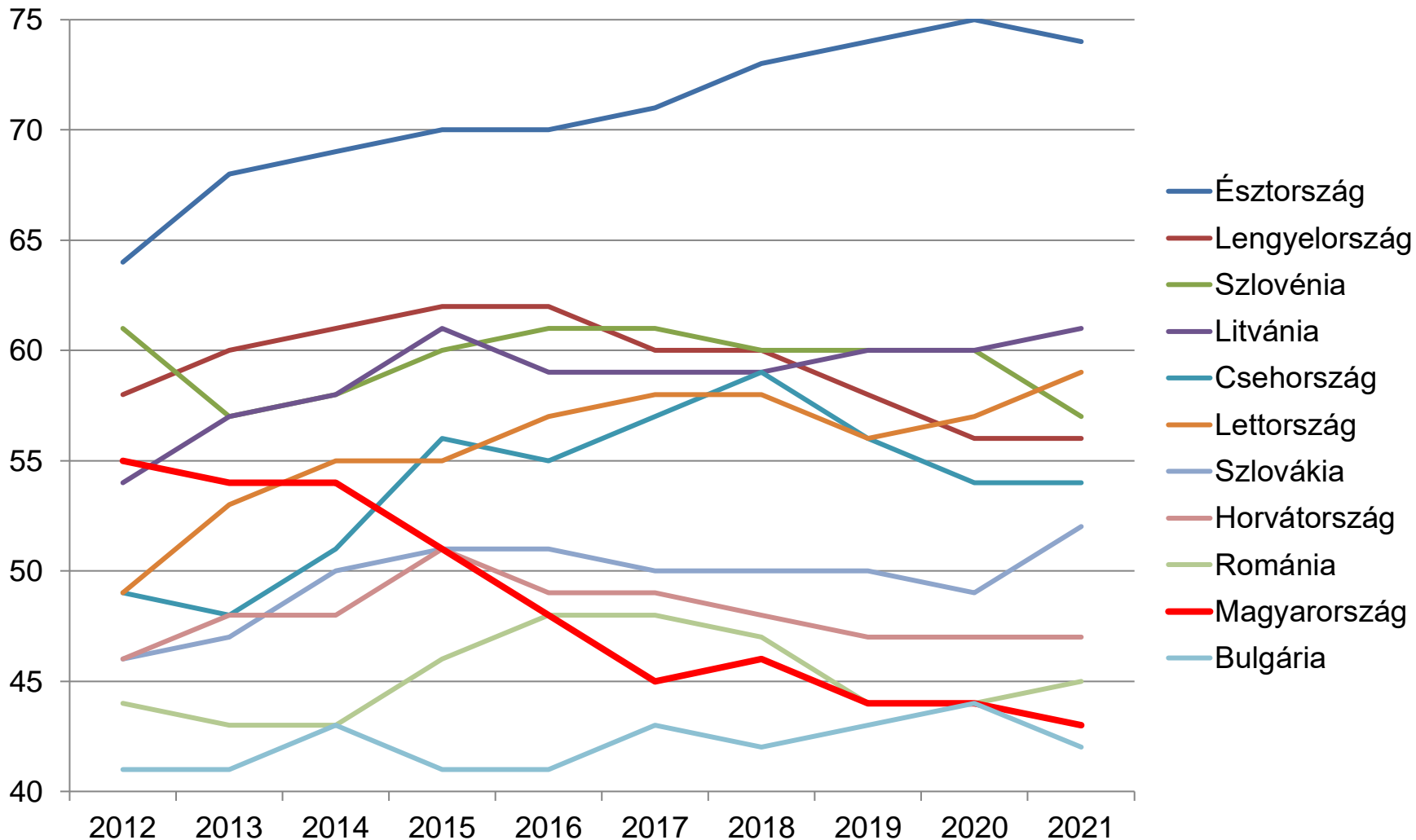
EU-n belüli helyezés	Ország	Pontszám	EU-n belüli helyezés	Ország	Pontszám
1.	Dánia	88 =	15.	Lettország	59 ↑
	Finnország	88 ↑	16.	Szlovénia	57 ↓
3.	Svédország	85 =	17.	Olaszország	56 ↑
4.	Hollandia	82 =	19.	Lengyelország	56 =
5.	Luxemburg	81 ↑		Csehország	54 =
6.	Németország	80 =	21.	Málta	54 ↑
7.	Írország	74 ↑		Ciprus	53 ↓
	Észtország	74 ↓	22.	Szlovákia	52 ↑
	Ausztria	74 ↓	23.	Görögország	49 ↓
10.	Belgium	73 ↓	24.	Horvátország	47 =
11.	Franciaország	71 ↑	25.	Románia	45 ↑
12.	Portugália	62 ↑	26.	Magyarország	43 ↓
13.	Litvánia	61 ↑		Bulgária	42 ↓
	Spanyolország	61 ↓	27.		

Közép- és Kelet-Európa: tíz év alatt Magyarország pontszáma esett a legnagyobbat

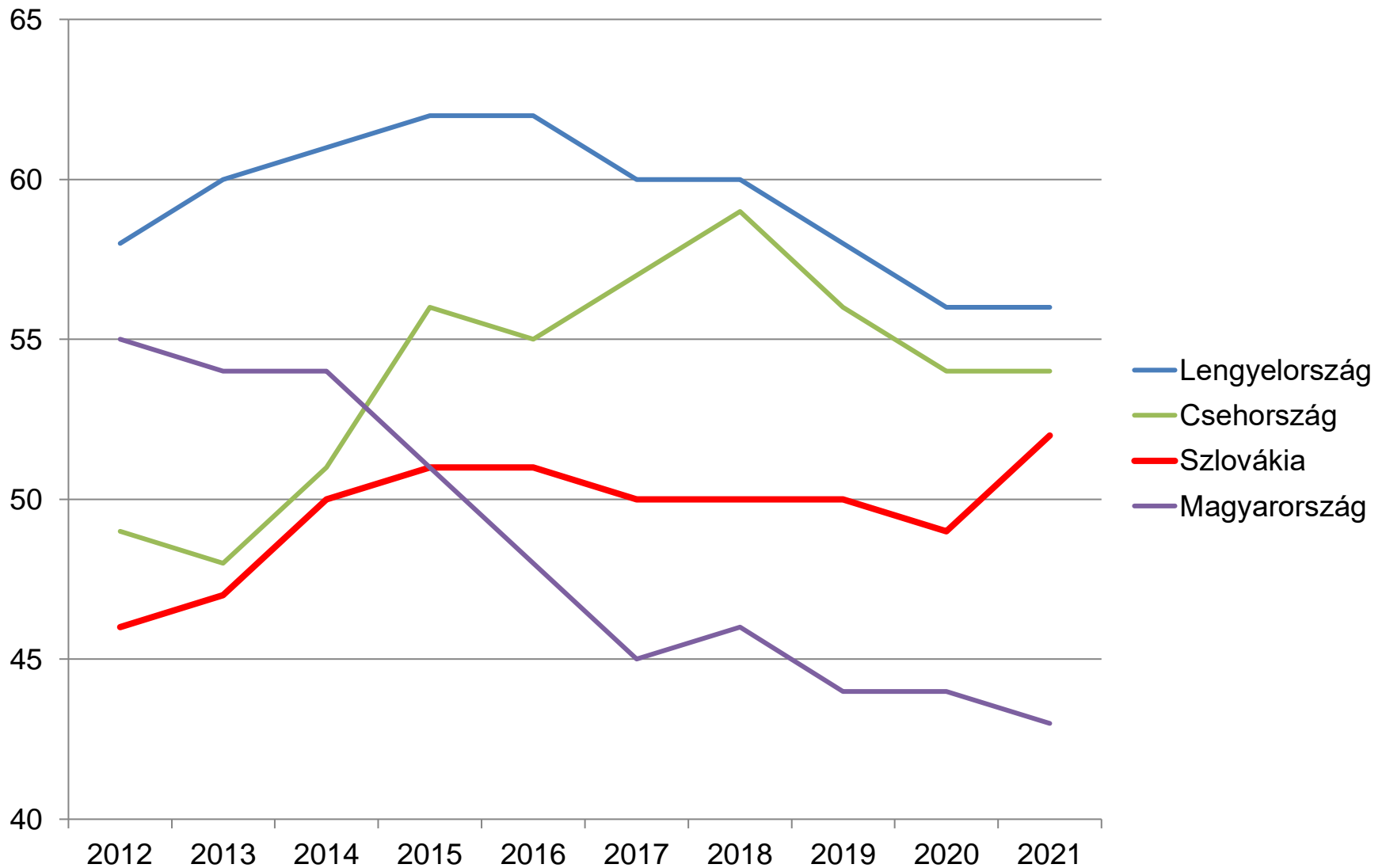
Régió belüli helyezés	Ország	CPI 2012	CPI 2013	CPI 2014	CPI 2015	CPI 2016	CPI 2017	CPI 2018	CPI 2019	CPI 2020	CPI 2021	Változás (2012 → 2021)	
1.	Észtország	64	68	69	70	70	71	73	74	75	74	10	↑
2.	Litvánia	54	57	58	61	59	59	59	60	60	61	7	↑
3.	Lettország	49	53	55	55	57	58	58	56	57	59	10	↑
4.	Szlovénia	61	57	58	60	61	61	60	60	60	57	-4	↓
5.	Lengyelország	58	60	61	62	62	60	60	58	56	56	-2	↓
6.	Csehország	49	48	51	56	55	57	59	56	54	54	5	↑
7.	Szlovákia	46	47	50	51	51	50	50	50	49	52	6	↑
8.	Horvátország	46	48	48	51	49	49	48	47	47	47	1	↑
9.	Románia	44	43	43	46	48	48	47	44	44	45	1	↑
10.	Magyarország	55	54	54	51	48	45	46	44	44	43	-12	↓
11.	Bulgária	41	41	43	41	41	43	42	43	44	42	1	↑

Magyarország: tízéves lejtmenet, hat éve a régiós sereghajtók között

A közép-kelet-európai régió országainak CPI pontszáma (2012-2021)

A visegrádi négyek CPI-pontszáma: Magyarország leszakadóban

Türk Tanács: a „klub”, ahol Magyarország a legtisztább

Helyezés	Ország	Pontszám
73.	Magyarország*	43
96.	Törökország	38
102.	Kazahsztán	37
128.	Azerbajdzsán	30
140.	Üzbegisztán	28
144.	Kirgizisztán	27
150.	Tádzsikisztán	25
169.	Türkmenisztán*	19

*Türkmenisztán és Magyarország a Türk Tanács megfigyelő státusú tagjai

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**

MAGYARORSZÁG

A Fekete Könyv II. bemutatása

A Fekete Könyv II. tartalma

- I. Daron Acemoglu bevezető tanulmánya: A korrupció ára
- II. A korrupció természete, mechanizmusai és következményei
  1. Jogállami rombolás és közhatalmi visszaélések
  2. A korrupció hatása a gazdasági fejlődésre
  3. A közbeszerzési rendszer és az uniós források elosztásának korrupciós fertőzöttsége
  4. A média gyarmatosítása

A Fekete Könyv II. tartalma

III. Korrupció a gyakorlatban (50 konkrét eseteleírás)

1. Az erőforrások átcsoportosítása, avagy „ami korrupciónak neveznek, az a Fidesz legfőbb politikája”
2. A „pártállam” vezetői és rokonságuk
3. Ügyeskedők, üzletelők, nagy megúszók
4. Az új magyar burzsoázia indiszkrét bája
5. Bűn és bűnhődés

IV. Sajó András zárótanulmánya: A jogállamiság helyreállítása

V. Zárszó (Teplán István)

Fekete Könyv II. – Tanulmányok a korrupcióról

A korrupció természete, mechanizmusai és következményei

1. Jogállami rombolás és közhatalmi visszaélések

- 2010 óta: az állam foglyul ejtése („state capture”)
  - a kontrollintézmények megszállása, fékek és ellensúlyok kiiktatása (a bíróságok őrzik a lángot)
  - A közjó előmozdítása helyett a kormányzás hatalmi célokat és a haverok gazdagodását szolgálja
  - Az állam foglyul ejtése a legnagyobb korrupciós kockázat
    - Nem üldözik kellőképpen a korrupciót
    - A korrupció a kormányzás eszköze
- 2020-2021: a koronavírus ürügyén felgyorsult a jogállam lebontása
  - rendeleti kormányzás
  - önkormányzatok hatásköreinek szűkítése, bevételeik elvonása
  - Alaptörvény 9. módosítása (közpénz fogalma, közjogi hungarikum: „közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok”)

Amikor a közpénz magánvagyonná válik

Óriási értékű vagyonátcsoportosítás: „Amit korrupciónak neveznek, az a Fidesz legfőbb politikája”; néhány friss példa:

- Tértfoglalás a turizmus területén
  - „Szoba kiváltsággal” c. kötet (TI Magyarország 2021): koncentrált támogatások egy szűk, haveri körnek, átláthatatlan, a normativitást nélkülöző pénzosztás
- Kétes egészségügyi beszerzések a járvány ürügyén
  - lélegeztetőgépek: 300 milliárd forint / 17 ezer db készülék
    - ebből 178 milliárd, több mint 6000 készülékért a malajziai D. V. Sekharnak
    - minden részlet (kiválasztás, stb.) titkos
  - koronavírus elleni vakcinák
    - Danubia Pharma (feleslegesen közbeiktatott cég)
    - Sinopharm darabára USD 30 ↔ piaci ár USD 13,5
    - alkalmazási engedélyek kiadása megbízhatatlan

Felkészülés 2022-re: az államhatalom és a nemzeti vagyon részleges kiszervezése

- A fideszes hátország bebetonozása egy esetleges választási vereség esetére
- KEKVA (közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok)
  - ezermilliárdok (kórházak, egyetemek, MOL & Richter részvények) alapítványoknak
  - vezetők zömében a jelenlegi hatalomhoz lojálisak
- 35 éves koncessziók
  - autópálya, hulladékkezelés, kaszinók a haveroknak
  - eljárás jogsértő vagy megkérdőjelezhető (kaszinók)
- A következő (más színezetű) kormányok megbénítása
  - végrehajtó hatalom formális hatáskörének szűkítése
  - 2013: választási szervek, energetika
  - 2021: koncessziók (SzTFH), atomenergiiahivatal

2. Közbeszerzés járvány idején

- 2021-ben értékben rekordot döntő közbeszerzési piac (4200 milliárd)
  - Ez a GDP 8,7 %-a (ez a 2. legmagasabb a 2017. évi 10 %-hoz képest)
  - A járvány kitörése óta összességében (darabszámra) kevesebb, de jóval nagyobb értékű közbeszerzések
  - Nem függ össze a járványkezeléssel: ezermilliárd forinttal több építési beruházás 2021-ban, mint 2020-ban
- Közbeszerzések veszélyhelyzeti szabályozása: elvileg visszafogott, gyakorlatilag a megvalósítása teljesen átláthatatlan
  - Pl. nem világos ki és milyen módon ad mentesítést a közbeszerzési szabályok alkalmazása alól
- Továbbra is korlátozott a verseny: egyajánlatos eljárások aránya az egyik legmagasabb az EU-ban: 39-40 %
- A közbeszerzési piac torzítása a kormányközeli oligarchák és koncentrációja továbbra is jelentős
  - A közbeszerzések 60-70 %-a fertőzött a korrupcióval és átlagosan legalább 25 %-os a túlárazás a közbeszerzések és az uniós források elosztása terén (TI-HU)
  - A kormányközeli cégek a közbeszerzések értékének kb. 27 %-át nyerik el (CRCB)
  - A Mészáros Lőrinc-jelenség

Unió források: mit (nem) tesz az EU?

- A jogállamiság szisztematikus megsértése (összefüggésben a rendszerszintű korrupcióval) – hosszú tétlenség után most többfrontos vita az EU és a magyar kormány között
  - Helyreállítási alapból 2500 milliárd forint visszatartása 22 tagállam tervét már elfogadta a Bizottság, 17-ben már a folyósítás is elkezdődött)
  - A partnerségi megállapodás nincs elfogadva (Strukturális Alapok)
    - DE: a magyar kormány 2021 júliusában megkezdte az uniós források elköltését
  - Jogállamisági mechanizmus
  - 7-es cikk szerinti eljárás
  - A 2007-2013-as költségvetési időszak értékelése lesújtó (a fejlesztési programok hatékonysága alacsony, a pénzeket 2015-ig lehetett felhasználni)
- *Elvileg* a 2021-2027-es ciklusban minden eddiginél több pénz érkezik (41 vs 32 mrd nettó), de a fentieket figyelembe véve ez több mint kétséges!
- Integritási megállapodások: közbeszerzések monitorozása, uniós források védelme

3. A korrupció hatása a gazdasági teljesítményre

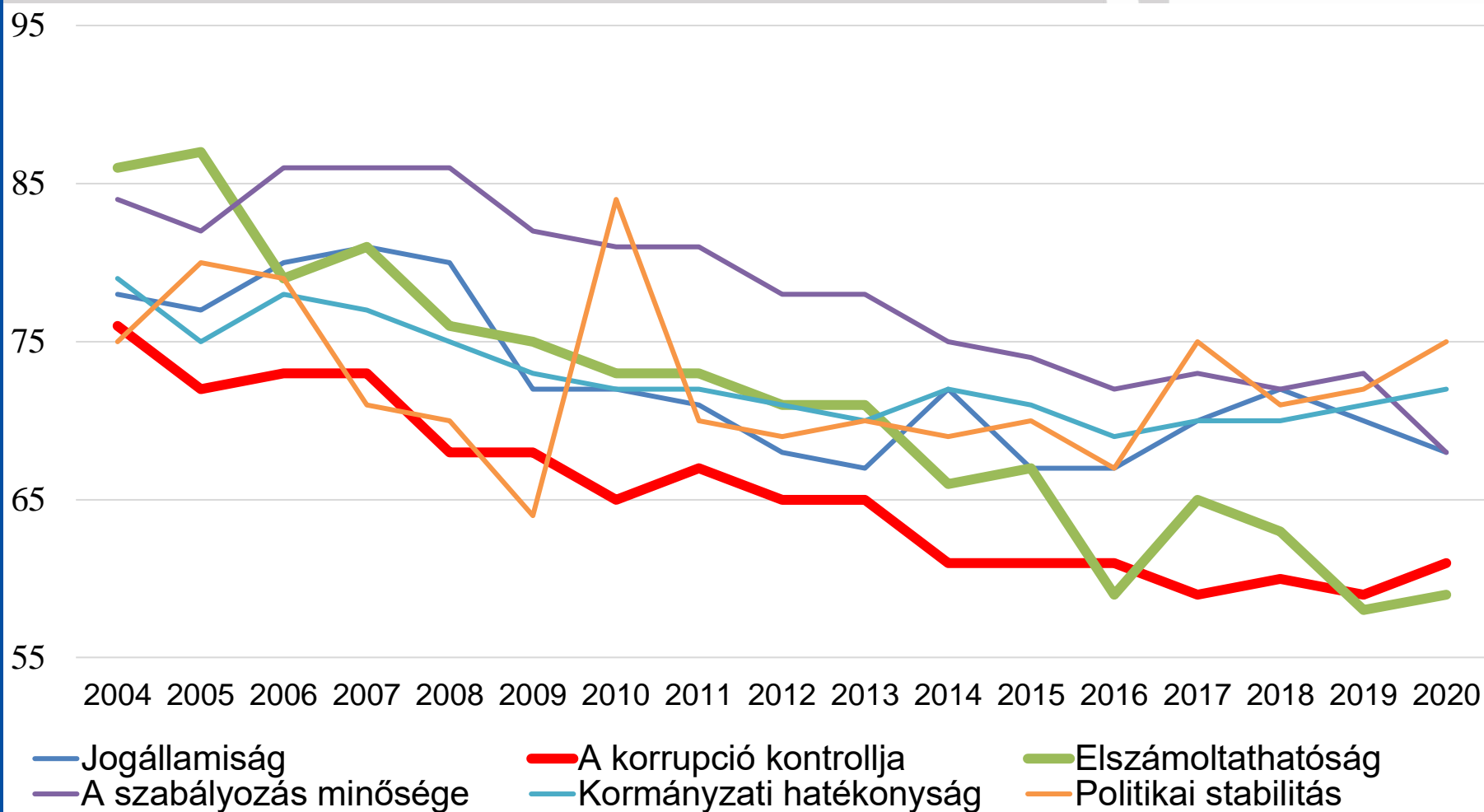
- Korrupció és gazdasági fejlődés összefügg
- Korrupció, intézményi részrehajlás gazdasági veszteséghez, az egyenlőtlenségek növekedéséhez vezethet
  - Makroszinten a legnagyobb kárt a szisztematikusan eltorzított erőforrás-elosztás jelenti
  - A korrupció káros hatása nem mindig azonnal jelentkezik

Ambivalens gazdasági teljesítmény

- A magyar gazdasági teljesítmény ambivalens volt a világjárványig
  - Rövid távú, kedvező makromutatók: jelentős konjunktúra 2013 és 2019 között, egyensúlyozó gazdaságpolitika (bár a végén már a túlfűtöttség jeleit mutatja)
  - Vs. hosszabb távú szerkezeti problémák: gyenge versenyképesség (intézményi rombolás, gyatra oktatási és egészségügyi eredmények), alacsony termelékenység
  - Erős beruházási aktivitás: üzleti beruházások esetében is: 2019-ben a 2., 2020-ban az 5. legmagasabb érték
    - Okok: extenzív állami támogatás a haveri cégeknek; negatív reálkamat, „olcsó pénz”; bizonyos szegmensekben érzékelt stabilitás; beárazott korrupció és jogállami normasértések; túlárazások
- Romló trendek a világjárványban
  - Infláció (14 éves rekoron)
  - Haveri és választási osztogatás: 2021-ben 7,7%-os költségvetési hiány
  - 25 éves csúcson az államadósság

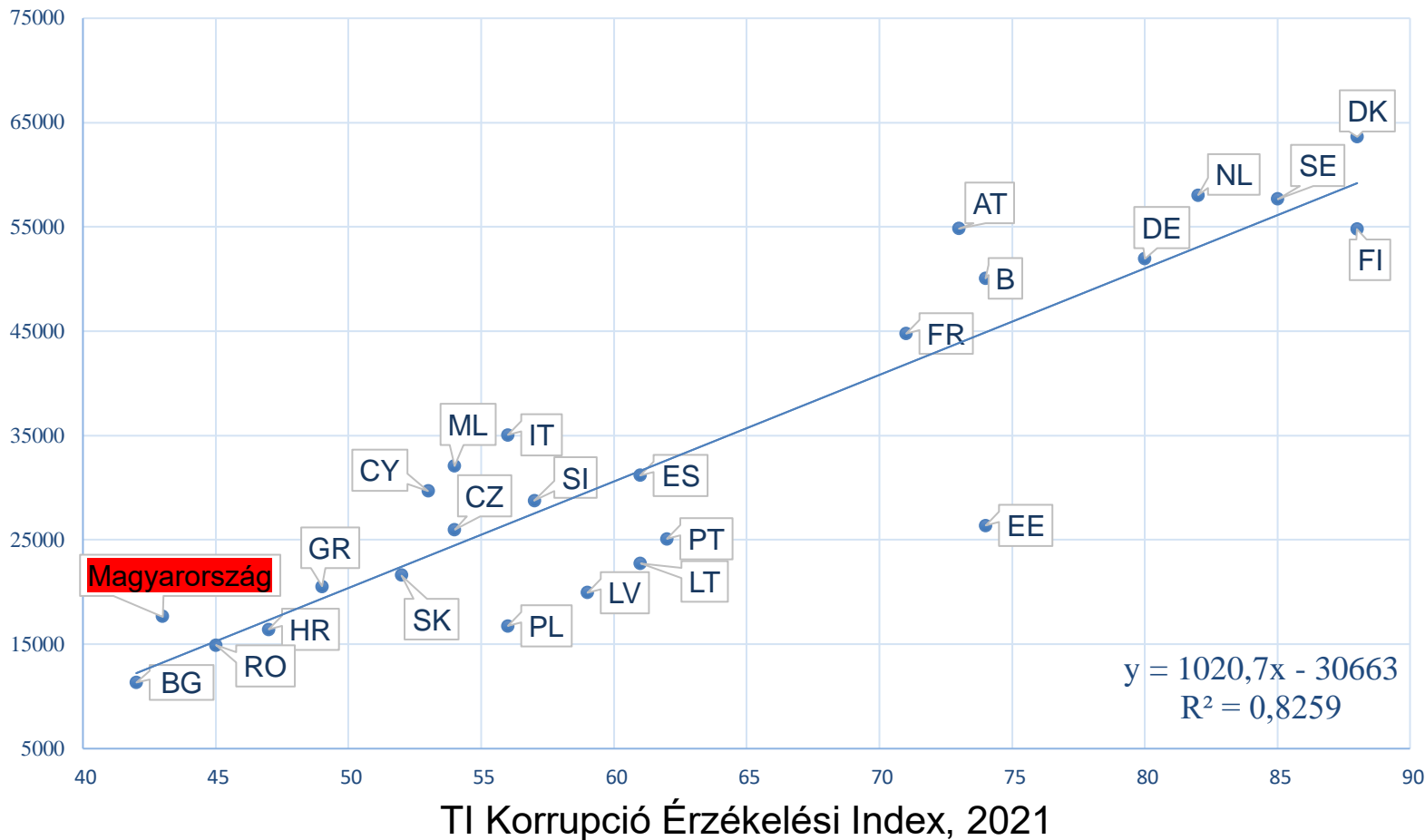

A Világbank kormányzásindikátorai Magyarországon (2004-2020)

Korrupció és egy főre jutó nemzeti jövedelem az Európai Unióban, 2021

Egy főre jutó GDP, dollárban, 2021, IMF-előrejezés

Forrás: Transparency International, Világbank

Megjegyzés: Minél nagyobb a Korrupció Érzékelési Index, annál kisebb a korrupció. Az Európai Unió tagállamai közül Luxemburgot (126 000 dollár egy főre jutó GDP) az ország különleges helyzete, valamint Írországot (90 000 dollár egy főre jutó GDP) a nemzeti számlák többi tagállamtól eltérő elszámolása miatt technikai okokból kihagytuk.

4. A média gyarmatosítása

- 2010 után: a médiapiac monopolizálására irányuló törekvés („egypárti gyarmatosítás”)
  - Freedom House: „félig szabad” státusz (2012-től)
- Manipulatív, torz szabályozás
  - KESMA (2018), GVH pártossága, óriásplakátpiac szabályozása
- Szélsőséges torz piaci működés
  - 2015 után felgyorsult ez a trend
  - (Állami) hirdetések átirányítása

A kormánypárti médiumok részesedése a politikai hírek piacán, 2018

	Forgalom (milliárd forint)	KESMA piaci részesedése [%]	A kormánypárti médiumok (KESMA + piaci részesedése piaci szereplők) [%]
Nyomtatott	64,8	78,9	81,0
Rádió	3,5	22,4	82,2
Televízió	81,6	8,9	56,9
Online	10,0	41,3	41,3
Összesen	159,9	39,6	66,2

Forrás: Kantar, Mérték

Fekete Könyv II. – Tanulmányok a korrupcióról

Két esszé rövid bemutatása

Daron Acemoglu: A korrupció ára

- „A korrupció rombolja a piacokat, az intézményeket és a normákat”
  - Piac: elvonja az egyenlő feltételeket és a bizalmat
  - Demokrácia: megrendíti azt a meggyőződést, hogy minden állampolgárnak számít a szava
  - Normák: az érdemeken alapuló előmenetelnek elvesz a látszata
- Közép- és kelet-európai áttekintés
  - „A korrupció minden korábbi csúcspontot megdöntött Orbán Magyarországon, és szervezésében a legfőbb szerepet maga a Fidesz játssza.”
- „Szűk folyosó” c. könyv összefoglalása
  - A fejlődéshez hatalmi egyensúlyra van szükség az intézmények és a társadalmi erők között.
- „A korrupció elleni küzdelmet nem lehet elválasztani a politikai és gazdasági elitek hatalmának a korlátozását célzó erőfeszítésektől. Az elitek hatalmát leghatékonyabban az alulról felfelé irányuló politikai részvétellel lehet megfékezni.”

Sajó András: A jogállamiság helyreállítása

- Melyek a jogállam helyreállításában jogilag elfogadható, legitim lépések?
- *A probléma:* „Azontúl, hogy a magyarok a *szisztematikus jogi csalás* világában, egy központosított *államhatalomtól való függőségben* élnek, még *hideg polgárháborús állapot* is keseríti az életüket. Ennek a háborúnak véget kell érnie. A háború befejezése – vagy legalább a tűzszünet tető alá hozása – *alkotmányos megoldást* igényel. Néhány megfigyelő szerint azonban az alkotmányozás éppenséggel súlyosbítja majd a hideg polgárháborút.”
- Orbán-rezsim: törvényes csaláson alapuló jogrendszer intézményesítése (nehéz azonosítani a jogállamiság megsértését)
- „Alkotmányos kérdésekről nem lehet pusztán alkotmányjogi és alkotmányelméleti szempontok alapján beszélni.” – ez a jogi formalizmus csapdája
- *Megoldás:* egyfajta kiegyezés
  - „A tankönyvi alkotmányosság nincs felkészülve a piszkos valóságra. Alkotmányos megoldás és radikális jogállam-visszaállítás helyett talán egy másik, valamivel kevésbé ellentmondásos megoldás kerül előtérbe: a tényleges társadalmi erőegyensúly miatt *politikai megállapodás* jön létre. Olyan kompromisszum, amelyben a Fidesz képes lesz megtartani pozícióinak és hatalmának egy részét, cserébe lehetővé teszi a közintézmények (pl. a közmédia) számára, hogy visszatérjenek a normális kerékvágásba.”

Köszönöm a figyelmet!